

POLÍTICA CRIMINAL

Pla Docent de l'Assignatura – Curs 2011/12

1. PROFESSORS

DRA. M. TERESA CASTIÑEIRA – Catedràtica de Dret Penal
DR. RAMON RAGUÉS – Catedràtic de Dret Penal

2. PROGRAMA I ASSIGNACIÓ DE TEMES PER SESSIÓ

Tema 1. Introducció a la política criminal

Professor: Ramon Ragués, Dll 26- S / Dx 28 – S

- 1.1. Política criminal: objecte d'estudi i perspectiva històrica.
- 1.2. La política criminal i la seva relació amb el dret penal substantiu, el dret processal i la criminologia.
- 1.3. Els intervinents en el debat polític-criminal: poder legislatiu i judicial, la denominada "opinió pública", els mitjans de comunicació, grups de pressió.

Tema 2. Funcions del dret penal

Professora: M. Teresa Castiñeira – Dll 3-O / Dj 3-O

- 2.1. L'abolicionisme.
- 2.2. Les teories absolutes de la pena.
- 2.3. Les teories preventivo-especials: resocialització i inoqüització.
- 2.4. La prevenció general positiva i negativa.

Tema 3. Actuals tendències polític-criminals

Professor: Ramon Ragués - Dll 10- O / Dll 17-O

- 3.1. L'expansió del dret penal i el punitivisme. La privatització.
- 3.2. El dret penal simbòlic.
- 3.3. Reaccions doctrinals: dret penal mínim, la perspectiva funcionalista, dret penal de "dues velocitats", anàlisi econòmica del dret penal.

Tema 4. Límits del dret penal (I): el principi de legalitat

Professora: M. Teresa Castiñeira – Dx 19-O / Dll 24-O

- 4.1. El principi de legalitat: qüestions generals.
- 4.2. La reserva de llei i les remissions normatives.
- 4.3. La irretroactivitat penal.
- 4.4. El mandat de determinació.
- 4.5. La prohibició d'analogia.

Tema 5. Límits del dret penal (II): altres principis

Professora: M. Teresa Castiñeira – 26-O / Dx 2-N

- 5.1. El principi d'intervenció mínima i la fragmentarietat del dret penal. L'exclusiva protecció de béns jurídics.

- 5.2. El principi d'utilitat i la proporcionalitat.
- 5.3. El principi de culpabilitat.
- 5.4. El principi non bis in idem.
- 5.5. La humanitat de les penes.

Tema 6. Qüestions actuals de la política criminal (I)

Professor: Ramon Ragués - DII 7-N

- 6.1. La criminalitat organitzada.
- 6.2. La criminalitat patrimonial multireincident.

Tema 7. Qüestions actuals de la política criminal (II)

Professor. Ramon Ragués: - 9-N

- 7.1. Dret penal i noves tecnologies.
- 7.2. Política criminal i delinqüència econòmica.

Tema 8. Qüestions actuals de la política criminal (III)

Professor. Ramon Ragués - 16-N

- 8.1. La violència domèstica i sexual.
- 8.2. Assetjament i dret penal.

Tema 9. Política criminal i conseqüències jurídiques. La victimologia

Professor: Ramon Ragués - 23-N

- 9.1. La pena de presó: actuals tendències.
- 9.2. Altres conseqüències jurídiques: multa i inhabilitacions.
- 9.3. Alternatives al sistema tradicional de penes.
- 9.4. La victimologia.

Tema 10. El dret penal europeu i internacional

Professor: Ramon Ragués – 30-N

- 10.1. El dret penal a la Unió Europea.
- 10.2. La jurisdicció universal.
- 10.3. Tribunals penals internacionals.

3. ORGANITZACIÓ DE L'ASSIGNATURA I CRITERIS D'AVUACIÓ

L'assignatura es divideix en dues parts: una **teòrica** i una d'**iniciació a la recerca**. Cadascuna d'elles té un valor del **50%** de la nota final.

I. Part teòrica

- Són els **10 temes** que integren el programa de l'assignatura i seran objecte d'explicació a classe.
- El contingut d'aquests temes serà objecte d'**avaluació teòrica** el dia de l'examen final, que constarà de 4 preguntes. A l'examen no es podrà emprar cap material.

- Per a cada tema hi haurà una **lectura complementària** els continguts de la qual també formaran part de l'avaluació de l'examen final. Les lectures estaran disponibles a l'aula global.
- La nota de l'examen teòric suposa un **50% de la nota final** de l'assignatura. Aquesta mitjana, però, només es calcularà si s'obté una **nota mínima de 4** a l'examen.

II. Iniciació a la recerca

- La segona activitat consisteix en l'estudi d'algun dels **temes** de la llista annexa i en la redacció d'un **informe final de recerca**. Els coneixements de la matèria estudiada seran objecte d'avaluació en una entrevista personalitzada amb el professor.
- La recerca es farà en grups de **tres persones**. Només amb autorització expressa i en circumstàncies excepcionals es permetrà un nombre diferent de membres del grup de treball.
- L'**assignació de temes** es farà per correu electrònic: cal enviar a l'adreça electrònica del professor Ramon Ragués (ramon.ragues@upf.edu) una proposta prioritzada de 6 temes i els noms dels membres del grup. Les propostes s'han de fer a partir de les **09:00 hores del dia 29 de setembre** i els temes seran assignats per rigorós ordre d'arribada dels missatges. Els missatges que arribin abans de l'horari esmentat no es tindran en compte.
- Al cap d'uns dies es publicarà a l'aula global la relació de temes assignats. Excepcionalment es podrà estudiar temes que no constin al llista annexa, però caldrà fer la proposta i comptar amb autorització expressa d'un professor. És **molt recomanable**, abans de començar la recerca i durant la seva execució, parlar amb el professor/a sobre com orientar-la.
- De la recerca feta **només se n'haurà de lliurar per escrit un informe final** (màxim 5 pàgines, Times New Roman 12, interlineat 1,2) dos dies abans de l'entrevista. L'informe constarà de **dues parts**: fonts consultades i conclusions finals. Si l'informe excedeix les pàgines previstes, conté errades gramaticals o ortogràfiques o no s'ajusta al contingut esmentat serà retornat amb 2 punts de penalització per cada dia de retard. Qui lliuri informes amb continguts plagiats suspendrà l'assignatura.
- Durant els **mesos de novembre i desembre** es procedirà a la realització de les **entrevistes d'avaluació** en l'horari prèviament acordat amb el professor/a per email.
- Les notes seran publicades abans de l'examen teòric. La nota del treball de recerca només farà mitjana si **no és inferior a 4**.

En cas de **suspendre l'assignatura al mes de desembre**, en la convocatòria de setembre s'hauran de recuperar aquelles parts en què no s'hagi arribat a un 5. No obstant això, l'estudiant suspès sempre podrà presentar-se amb l'objecte de millorar nota a les dues parts de l'assignatura encara que en tinguí una d'aprovada. En aquest

darrer cas, però, la nota final s'obtindrà únicament a partir de les qualificacions de setembre. L'estudiant que hagi suspès la part de recerca haurà de demanar hora al professor per fer l'entrevista d'avaluació abans del 1 d'agost.

ANNEX

RELACIÓ DE TEMES DE RECERCA

1. El tractament mediàtic de la delinqüència sexual
2. Dopatge a l'esport i Dret Penal
3. La pena de mort als Estats Units d'Amèrica
4. Immigració i delicte
5. Multiculturalisme i Dret Penal
6. Les penes infamants als Estats Units d'Amèrica
7. La violència domèstica: dimensions del fenomen
8. L'assetjament escolar (*bullying*)
9. Els accidents de trànsit: causes i resposta polític-criminal
10. Registres públics de delinqüents sexuals
11. Assetjament laboral (*mobbing*) i Dret penal
12. Els accidents de treball: fenomen i resposta polític-criminal
13. Àmbits d'aplicació del control electrònic
14. L'ADN i les investigacions penals
15. Dret penal i memòria històrica
16. Les clàusules de jurisdicció universal: regulació i problemes
17. Dret penal i propietat intel·lectual: top manta, xarxes P2P etc.
18. Cort Penal Internacional
19. Les bandes criminals
20. Blanqueig de diners: el GAFI
21. El debat sobre l'avortament i el Dret penal
22. Les associacions de víctimes
23. Responsabilitat penal de les empreses
24. Lluita contra el terrorisme i garanties individuals
25. Dret penal juvenil i opinió pública
26. Violència de gènere: problemes de constitucionalitat
27. L'anomenat "*mobbing* immobiliari"
28. Les lleis *three strikes and you're out*
29. La castració química
30. Presons privades?
31. Dret penal de menors: prevenció vs. protecció del menor
32. La llibertat vigilada
33. L'expulsió d'estrangers com a conseqüència penal

La ignorància del contingut d'aquesta guia no excusa del seu compliment